Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Eustratiou diakonou ... dialogos hoti ou dei tas theias kai hieras eikonas latreut?k?s proskunein ...

https://hdl.handle.net/1874/379700

Εὐστρατίου διακόνου τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ
χρηματίσαντος τῶν ῥητόρων μαΐστωρος· διάλογος ὅτι
οὐ δεῖ τὰς θείας καὶ ἱερὰς εἰκόνας λατρευτικῶς προ-
σκυνεῖν, ὥς τινες φασὶν· ἀλλὰ σχετικῶς καθὼς ἄνω-
θεν παρὰ τῶν πρώην ἡ παλαιὰ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία παρέλαβεν:

μωϋσ νικαι προπο

Ἡ λατρεία μόνῃ ἁρμόζει καθ' αὑτὸ τῇ θεότητι· μόνη δὲ θεό-
της ἡ ἁγία τριάς· ἡ λατρεία ἄρα, μόνῃ ἁρμόζει τῇ ἁγίᾳ
τριάδι· ὅτι δὲ μόνῃ καθ' αὑτὸ τῇ θεότητι ἡ λατρεία προσ-
φέρεσθαι ὀφείλεται· καὶ ὁ γραπτὸς νόμος· ἐν ᾗ μαθὼν
ὅτι τοῦ κυρίου παραδίδωσι· μηδενὶ τῶν ἀποστόλων καὶ κτι-
στῶν ἁπάντων προσφέρειν ἡ διδάσκων· ἀλλὰ τῷ ἐν
μορφῇ θεοῦ· τῷ ἐν πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι προσκυνουμένῳ·
Ταύτην τῆς ὁμολογίας τὴν ἀσφάλειαν ἐχόμενοι πείσματος
ὑβρούμενοι καὶ ὑβρίζοντες· ὡς οὐδὲ ἀρ-
χαίων πρὸς αὐτὴν ἀντιτάσσεσθαι· εἰ μὴ πάσι τοῦ Χριστοῦ
ἀφισταμένου λέγειν· ἐγχειρίζομεν τὴν γνώμην· καὶ πολυθεΐαν
τιθέμενοι· ἢ θεοποιοῦμεν τὴν κτίσιν παρὰ τὸν κτίσαντα
ὑβρίζειν ἀποφαίνονται· τὸ πρόσλημμα· ἡ μὲν γὰρ μὴν καθ' ἑαυ-
τὴν τοῦ θεοῦ λόγου διάφορον δὲ ὁμολογοῦμεν τοῦ τῆς οὐσίας
τοῦ μονογενοῦς τοῖς ὀρθοδόξοις ἅπασι· ἀπο-
ρατέον δ' ὅμως καὶ διὰ συλλογισμοῦ παραστῆσαι·
ὁ θεὸς λόγος ὁ αὐτὸς τῇ οὐσίᾳ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι· τὸ πρόσ-
λημμα, οὐκ ἔστι ταυτὸν τῇ οὐσίᾳ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι·
τὸ πρόσλημμα ἄρα, οὐκ ἔστι ταυτὸν τῷ θεῷ λόγῳ
τῇ οὐσίᾳ· ἵνα δὲ μὴ ἐκ δύο μερικῶν δοκοίη ἀποφαί-
νεσθαι τὸ συμπέρασμα, προσθετέον· ὅτι ἐκ δύο τὸ μὲν

τῆ μὲν ταυτόν· τὸ δὲ οὐ ταυτὸν τῷ αὐτῷ τούτῳ, ταυτὰ
γὰρ ἀλλήλοις οὐ ταυτὰ κατ' ἐκεῖνο· καθ' ὃ τὸ μὴ ταυτὸν ἦν·
τὸ δὲ διέφερεν· εἰ δὲ οὐ ταυτά, ἕτερα· ἕτερα ἄρα
τῇ οὐσίᾳ ὁ θεὸς λόγος καὶ τὸ πρόσλημμα· ἀλλὰ δὲ τοῦτο, οὐ
συναριθμεῖται τῇ ἁγίᾳ τριάδι τὸ πρόσλημμα κατὰ τὴν
ἑαυτοῦ φύσιν· μόνη δὲ ἡ ἁγία τριὰς δι' αἰῶνος κεκλήρωται τὴν λα-
τρείαν καθ' αὑτό· τὸ ἄρα πρόσλημμα οὐκ ἔστι λατρευτὸν
καθ' αὑτό· ἀλλ' εἰ ἄρα διὰ τὴν τοῦ θεοῦ λόγου ὑπόστασιν·
ἣ τετιμηκυῖα ταύτην ἀσυγχύτως· καὶ καθ' ὑπόστασιν ἀδιαιρέτως.
τὸ πρόσλημμα κτιστόν· οὐδὲν δὲ κτιστὸν λατρευτὸν
καθ' αὑτό· τὸ πρόσλημμα ἄρα, οὐκ ἔστι λατρευτὸν
καθ' αὑτό· ὁ πατήρ, λατρευτὸς ὡς θεός· ὁ υἱός, λα-
τρευτὸς ὡς θεός· τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, λατρευτὸν ὡς θεός·
καὶ ταῦτα μόνα κατ' ὄνομα φυσικῶς τοῖς χριστιανοῖς
ὡς εἷς θεὸς λατρεύεται· ὑποστάσεσι καὶ τοῖς μὴ ἰδιώμασι δια-
φέροντα ἡνωμένα δὲ, οὐσίας ταυτότητι· τριὰς δὲ
πάντα· καὶ τὸ τρίς, πάντη· ὡς τοῦ παντὸς περι-
ληπτικὸς καὶ τοῦ παντὸς, ἐπὶ περάτου τριὰς καὶ τρίς,
προσαρμόζονται· καὶ διὰ τοῦτο μονὰς ἀπ' ἀρχῆς
εἰς δυάδα κινηθεῖσα, μέχρι τριάδος ἔστη· ὁ μὲν ἐν θεο-
λόγοις θεολογικώτατος γρηγόριος· ὡς τοὺς κακοδόξους μου κατ' αὐτὴν
ὑβρίζουσιν ὀρθῶς κινηθεῖσαν τὴν ἔννοιαν· καὶ τὸ πᾶν ὡς
τέλειον πρῶτον λέγει ἀριθμόν· τὸν πάντων τελείων προσ-
ηκόντως θεῷ· καὶ πάντη διαφανῶς τὸν τρισχιλιον διαφα-
νῆ, ὡς μνήμης ἐπιφέρον τοῦ ὑπερτελείου θεοῦ· καὶ τὸ πᾶν
ταυτόν· ὅμως ἀρχηγικῶς· ἵν' ὡς ὑπερκείμενος ἐν τελειότητι μό-
νος· εἰ δὲ τὸν μόνον τὸν ἐπὶ πέρατι τὸ πᾶν ταῦτα πάντη

ἔχων καὶ ἀόρατον· αὐτὸς δὲ ὑπάρχων, δηλονότι ἀόρατος ὤν·
οὕτως ἡ καὶ τὸ πρῶτον εἶδος καὶ τέλειον τῶν αἰσθη-
τῶν, ἐν τρισὶν ἅπασαν τιθέμενον· τὴν τελείαν πρώ-
τως ὁλόκληρον καὶ ἀόρατον, καὶ πᾶσι μετεχόμενον τοῖς
αἰσθητοῖς τε καὶ φυσικοῖς· ὥστε τὰ τέλεια πάντα τρι-
άζειν. ἐν πᾶσιν, οὐ κατὰ τὸ ποσόν· καὶ τῇ φύσει ἐν ὑποστάσει ὁ τῆς
ὕψος καὶ τὸ σῶμα· τὸ γὰρ ἀριθμῷ τρισὶ διαιρούμενα, τοῖς
περισσοῖς πληθύνονται· ταῖς ὑποστάσεσι καὶ ταῖς ἰδιό-
τησι διαφέρονται. ἔτι τε ὁμοίως οὕτως· πᾶν τὸ λατρευ-
τόν, θεός ἐστι τῇ ἑαυτοῦ φύσει· πᾶν ὃ τῇ ἑαυτοῦ φύσει θεός,
ἀδιάστατόν τε καὶ ἀσχημάτιστον· πᾶν ἄρα λατρευτόν,
ἀδιάστατόν τε καὶ ἀσχημάτιστον· εἰ δὲ τοῦτο, πᾶν τὸ εἰ-
κονιστόν, διαστατὸν καὶ σχηματιστόν· ἔστι μὲν ἐν δευτέρῳ
σχήματι συλλογίσασθαι οὕτως· πᾶν καθ' αὑτὸ λατρευ-
τόν, ἀδιάστατον· οὐδὲν εἰκονιστόν, ἀδιάστατον· οὐδὲν
ἄρα εἰκονιστόν, καθ' αὑτὸ λατρευτόν· καὶ αὖθις· πᾶν
τὸ καθ' αὑτὸ λατρευτόν, ἀσχημάτιστον· οὐδὲν εἰκονιστόν,
ἀσχημάτιστον· οὐδὲν ἄρα εἰκονιστὸν καθ' αὑτὸ λατρευτόν·
καὶ αὖθις· πᾶν καθ' αὑτὸ λατρευτόν, ἀσχημάτιστον· οὐ-
δὲν εἰκονιστὸν ἀσχημάτιστον· οὐδὲν ἄρα εἰκονιστόν, καθ' αὑτὸ
λατρευτόν· ὅτι δὲ πᾶν εἰκονιστὸν διαστατὸν καὶ σχημα-
τιστόν, δῆλον· πᾶν γὰρ εἰκονιστόν, γραπτόν· πᾶν δὲ
γραπτόν, γραμμαῖς περατόν, διαστατόν· πᾶν ἄρα
εἰκονιστόν, διαστατόν· ἀλλὰ καὶ σχηματιστόν· πᾶσα γὰρ
γραμμὴ ἢ εὐθεῖα, ἢ περιφερής· ἢ ἐκ τούτων σύνθετος
ἢ ὅσα ἐστίν, ἢ ἑλικοειδής· ταῦτα δὲ σχήματα λέγεται μεγεθῶν·
κἂν στερεὰ δὲ σχήματα τεθείη τις, οὐδὲν ἧττον εἰκονι-

72

80

καὶ μᾶλλον, εἴπερ διαγραπτὸν τὸ εἰκονισθέν. Ἔτι εἰ καὶ τὸ πλεῖον διαγραπτὸν τοῦ ἐν ᾧ ποτε ἂν ᾖ τὸ χρεών. Ἔτι τὰ οὕτως· τὸ πρόσλημμα, εἰκονιστόν· οὐ δὴ εἰ εἰκονιστὸν καθ' αὑτὸ λατρευτόν· ἀλλὰ διὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἑνωμένην αὐτῷ θεότητα· ὡς ὅτι τῇ μὲν θεότητι καθ' αὑτὸ τῆς λατρείας προσφερομένης. Ἀπολαῦον τοσοῦτον δὲ ταύτης δι' ἐκείνην καὶ τοῦ προσλήμματος· ὡς καὶ τῆς θεώσεως ἀπὸ τῆς καὶ τῶν ἄλλων ὅσων ἐνδέχεται τῷ προσώπῳ τῆς ἀντιδόσεως.

Ἔτι δὲ λατρευτὸν μὲν οὐ καθ' αὑτὸ τὸ πρόσλημμα· εἰκονιστὸν δὲ καθ' αὑτό. Οὐκ ἄρα ἔχει τὸ λατρευτὸν ὡς εἰκονιστόν. Ὅτι δὲ καθ' αὑτὸ εἰκονιστόν, δῆλον· καθ' αὑτὸ γὰρ σὰρξ ἐψυχωμένη καὶ νοερά· πᾶσα δὲ σὰρξ σωματικόν· πᾶν δὲ σωματικόν, διαγραπτὸν καθ' αὑτὸ καὶ ἐσχηματισμένον· πᾶν δὲ διαγραπτὸν καὶ ἐσχηματισμένον, εἰκονιστόν ἐστι καθ' αὑτό· τὸ πρόσλημμα ἄρα, εἰ εἰκονιστόν ἐστι καθ' αὑτό· ᾗ τὸ εἰκονιστόν, ἔχει ὡς διαγραπτόν· οὐ δὴ δὲ διαγραπτὸν ᾗ διαγραπτόν, λατρευτόν· ἔδει γὰρ οὕτω πάντα τὰ διαγραπτὰ εἶναι λατρευτά. Οὐκ ἄρα τὸ πρόσλημμα ᾗ εἰκονιστόν, λατρευτόν. Ἔτι εἰκὼν τὸ σχῆμα καὶ τὴν μορφὴν τοῦ εἰκονιζομένου λαμβάνει, οὐ τὴν οὐσίαν· τὸ δὲ σχῆμα καὶ ἡ μορφὴ ποιότης ἁπλῶς· καὶ τέταρτον γένος ποιότητος· πᾶσα δὲ ἁπλῶς ποιότης συμβεβηκός· οὐ δὴ δὲ συμβεβηκός, λατρευτόν· οὐ δὴ ἄρα σχῆμα ἢ μορφή, λατρευτόν· πάντως δὲ οὐκ ἄλλον ὁ βροτοῖο σημαινομένου τῆς εἰκόνος ἐν πᾶσι τούτοις προσκύνημα· τὸ βροτοῖ γὰρ τῆς ψυχικῆς τε καὶ κατανοήσεως.

ἐπεὶ ὁ θεὸς λόγος περιάπτεται σῶμα· ἐπεὶ δὲ χωρὶς τῶν ἰδιωμάτων
ἑαυτῷ τὸ πρόσλημμα καὶ τῆς ἰδίας παρθένου καὶ θεοτόκου
ἀπετέλεσεν· τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἡμετέρου φυράματος
ἐν ὑποστάσει αὐτὸς ὁ θεὸς λόγος τῆς προσληφθείσης φύσεως ἡ
σχηματίσας· ὡς ἐν μιᾷ ὑποστάσει τὰς δύο θεω-
ρεῖσθαι φύσεις· ὥσπερ οὖν ἡ ἰδιότης τοῦ θεοῦ, ἡ κηρυσσομένη
διὰ τούτου τοῖς ὑποστατικοῖς αὐτοῦ ἰδιώμασι· καθὸ
διακέκριται τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ πνεύματος καθ' ὑπόστασιν· οὕτω δὲ
υἱὸς αὐτοῦ, ὁ σχηματισθεὶς ἰδιώμασιν ὕδρα· καθ' ἃ δια-
φέρει τῆς μητρὸς καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων· ταῦτα δὲ
Τὰ δεύτερα· τί ἐστιν· οὐσία, ἡ συμπεπληρωμένη· οἷον τὸ εἶδος
τὸ χρῶμα· τὸ μέγεθος ἢ γραπτὸς τυχὸν ἡ ποιό-
της χωρίς· ἢ τὸ ἢ παραφωνὴ τοιάδε σχηματισμός· τι
χειλέων· τὸ ἢ ὀφθαλμῶν καὶ κατὰ τοῦ μορφοῦ κτλ
πλὴν ὁ ζωγράφος ἐπιφαίνει· ἀφ' ὧν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς τῶν,
τίνος ἐστὶ γνωρίζομεν τῶν ἀκομιζομένων ἀκόμα· ἃ
μηκοῦν οὐσίαν τὰ τοιαῦτα ἕτερος ἢ παρὰ πᾶσιν ἔστω-
ται τὰ αὐτὰ ἢ παρ' ἑκάστου ὕδρα· ἃ μηκοῦν τὰ αὐτὰ
παραστᾶσι, πῶς ἑκάστου ἃ γνωρίζομεν·
μηδὲν διάφορον εὑρίσκοντες ἐν αὐτοῖς· ἃ δὲ ὕδρα,
σημαίνων ἃ ἑκάστον γνωριζομένων ἀνθρώπων οὐσίαν,
μὴ ἃ μὴ ἑκάστῳ αὐτῆς παρὰ πᾶσιν· ὁ ὑποσταὶς τοῦ
μὴ ἀναφέρῃ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· κἂν ἀληθῶν καὶ ὑπο-
στάσει διαφέρει· καὶ ἅ τι τῶν μονοουσίων προσόντα
ἀφαιρεῖται τῆς φύσεως, τὸ κατ' οὐσίαν ἃ ἠλλάξας
οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τοῦ τοιοῦδε, οὐ χρὴ αὐτὸ
ἢ μὴ τὸ πρόσλημμα· εἰ δὲ ταῦτα φεύγω-

ὡς ἀπὸ τυπικαὶ ἀλλοιώματα· σημειωτέον ὅτι εὑρεῖ τὰ
ἐν ταῖς ἀκοαῖς ἐγγραφόμενα καὶ λατρεύειν αὐτὰς
πε(ρὶ) τῶν ταῦτα διὰ τῶν ἐκ τῆς ὕλης· καὶ καθ' ἑαυτὸν φαν-
ταζόμενον, σημ... ειώσεται· σημειωτέον ὅτι λατρεύει·
ὁ ὑβριστὴς τῆς ... ἑλληνικῆς μυθοπλαστίας ἀνα-
λογώτερον· φασὶ δὲ τινὲς ὡς οὐκ ἐν τῇ εἰκόνι
Π(?)αραμιαρομένους(?) τὸ εἶδος, τὴν λατρείαν προσφέρομεν·
ἀλλ' αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ἀποδιιστῶντες(?) τὸν χαρακτῆρα
τῆς ὕλης, ὡς θεὸν προσφάτον(?) ὄντα τῆς λατρείας
ἀξιούμενον· παρὸ ὁ φαμέν· ὅτι ὁ τῇ εἰκόνι τὴν
ὅτι ἡμέτεροι(?) κἀλλ' εἰ τὰς κειμένας μορφὰς(?) τῆς αἰσθήσεως·
ἐνδίχα ταύτης ἐν ἑαυτῷ ἐπιφέρων τὴν διάπλαστι-
τοῦ εἴδους καὶ διατύπωσιν, οὐδ' ἂν ὕβριν
πεποίηκεν, ἢ μόνον ὅτι τὰ ἐν τῇ ὕλῃ διατυπώ(?)-
ματα· καὶ τὴν τῆς σχηματισθείσης σύνθεσιν, ἐν
τῇ φαντασίᾳ ἀνετυπώσατο(?)· ὅπερ ἐστὶ παρὰ τὸ
πέφυκεν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν γίνεσθαι· τὸ γὰρ αἰσθη-
τικὸν πνεῦμα(?)· οὗ τόπος ἡ ἐμπρόσθιος κοιλία
τοῦ ἐγκεφάλου· τοὺς τύπους ἀναμαξάμενον(?) τῶν αἰσθη-
τῶν διὰ τῶν αἰσθητηρίων, ἔχει τούτους ἐν
ἑαυτῷ· ὡς λαβέσθαι(?) φαντάσματα τὰ αἰσθη(τὰ) μαθ(?)-
θὲν παραμένοντα ἐφ' ἱκανόν, τὴν μνήμην ἐ-
τὸ μνημονεύειν φαμέν· ἐπεὶ καὶ φαντασία ἀ-
ρκεῖται(?), διὰ τὸ τῶν φανέντων εἶναι στάσιν(?) καὶ
μνήμην· ὡς μονὴν καὶ μόνιμον τῶν γνωσθέντων
τὰ γὰρ φανέντα ἤτοι αἰσθηθέντα, τοσοῦτον μέν
παραμένει(?)· τὰ ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ κοιλίᾳ τοῦ ἐγκε-
φάλου τυπ(ωθέντα)(?)·

ἐντεῦθεν δὲ· τὴν μετὰ σχήματος παράστασιν ἐμποιεῖται· ἐν ᾗ φασὶ τ

μὲν τὸ ἀγαλματικὸν ἐνιδρύσθαι· διὰ δὲ τούτου, τῶν μὲν

μοναδικῶν ἐν τῇ ὀπισθοκοιλίᾳ τετάχθαι φησὶ τὸ ὀργ

μονόχορόν τι· ὅπερ εἶναι, τὸ ἐν τῇ προσθίᾳ κεφαλῇ διὰ τὴν

ἐπιδίδοσι τὴν μέσην κοιλίαν τῶν μὲν ἢ μοναδικῶν, ἀπο

μένουσι· τὸ αἰσθητικὸν δὲ καὶ λογιστικὸν τοῖς γὰρ

ἐν πάντοισιν· ἀποδεχομένας τὰς οἰκείας κατόρθ

τὸ μὲν τὰ αἰσθήματα· τὸ δὲ τὰ νοήματα, ὡς φυ

λακτικὸν τῶν μετὰ τὸ φάναι τοῦ τὸ εἶναι τὸ λατρευόμεν

τὸ ἐν τῇ φαντασίᾳ ἢ τῇ μνήμῃ ἐμποιούμενον· ἀπὸ κοινοῦ

δὲ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῷ νῷ, πάλιν ἕξει τὰ πρὸ τοῦ

ἐν διαφόροις ὁρᾶσθαι καὶ σχήματι λατρευόμενον τὸ

τῶν ὑποκειμένων μόνων διαφέρουσι τῶν πρὸ τὸν

ὑπόκειται μὲν ἢ χρυσὸς ἢ ἄργυρος ἢ χαλκὸς ἐν τῷ ἐπιπέδῳ

ταῦτα δὲ φαντασία ἢ μνήμη ἢ νοῦς. Καὶ ὀφείλοντες

ἐν λατρεύειν μόνῳ ἀκαταλήπτῳ θεῷ· ὑποκρούσω

μὲν ὄντι· τῶν συμπάντων τοῦ δ' οὐσιοῦν τι ἐν ὑποκει

μένῳ ὁσίως παράγειν τὸ μορφωθὲν λατρεύσομεν· ἐὰν δὲ

αὖθις· ὡς οὐ σχήματος τῆς ὕλης ἀφαιρουμένων

τῆς λατρείας ἀξιούμενοι· ἀλλὰ τὸν τοῦ ἀγνοῦ λόγον

καθ' ἑαυτὸν ἐπινοοῦντες· ὡς δὲ ὑποφαίνει τοῦ

χαρακτῆρι λατρευόμενοι. ἀλλ' ὁ λόγος ὁ οὐσιώδης

τοῦ ἀγνοῦ οὐ δεύτερον ἢ ἄνθρωπος αὐτο

ἢ ἐν πᾶσι μὰν ὅτι σώματος θεωρούμενος· καὶ ὅταν κε

λατρεύων· οὐ μᾶλλον λατρεύει τῷ ἐν τῷ θεῷ λόγῳ τῷ

τῷ ἐν τῷ προσλήμματι, καὶ ἑκάστῳ τῶν κατὰ μέρος αὐτῶν·

ὁ ὅταν τῇ λατρεύων, δόξει ἐν δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπος

λατρείας οὐ θεὸς λατρεύεται· ἐπεὶ καὶ ὁ θεὸς λόγος, οὕτω διὰ τοῦ
προσλήμματος τὴν φύσιν μεθέξεως ἡμῶν· ὡς τῆς φύσεως
τελείας ἐν τοῖς ἡμῖν κατ' ἀριθμὸν ὑπεσχηκότων· ἐπείτοι
ὁ λόγος ὁ οὐσιώδης ἐστὶ πάντων τῶν ὄντων ὑλικῶν καὶ
φυσικῶν, ἐπινοεῖται μὲν ἡ καθ' ἑαυτόν· οὐχ ὑφίσταται δὲ
χωρὶς τῶν καθέκαστα· τοῦ τοιοῦδε ὄχων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ζωῇ·
ὡς ὅλον οὐ κεκαμμένων ἀλλ' ἐν μέρεσιν· ὡς ἐν ἑκάστῳ ὑπάρ-
χων ὅλος αὐτῶν· καὶ ὁ τῶν ἀγγέλων λατρεύων γάμῳ, ἐν τῷ
ἐν ἀνθρώπῳ μᾶλλον λατρεύει ἢ παραλείπει· ἴδιον δὲ οὐ δὲ
χαρακτὴρ τοῦ ποιοῦ κοινῶς· ἀλλ' ἀλλὸς οὐσιώδης ὁ
εἶδος ἐστί τε καὶ λέγεται· χαρακτὴρ δὲ τοῦ καθέ-
καστα· οὐ δὲ ἕτερον, ἢ διαχάραξις καὶ οἷον διαγρα-
φή ἐστι καὶ διατύπωσις τῶν ἰδιωμάτων συμμεμιγμένων τῶν
αὐτῷ· ὧν τὸ ἄθροισμα οὐκ ἂν ἐπ' ἄλλου τινὸς τῶν
ὁμοφυῶν εὑρεθείη ποτέ· διὸ καὶ ἐκ τούτων αὐτ
εἰκονίζονται· ἢ λέγω ποτὲ ἀπογράφονται· διὰ τῶν
τοιούτων ἀλλὰ καὶ χαρακτηρίζειν δυνάμεθα· οὐδ' ἀκο-
μισθὴ σωματικὸν τὸ καθόλου· ἵνα καὶ ἐν ἀτόμῳ τούτοις
λατρεύοντες· ἀλλ' ἢ μόνον ἀχώριστον τὸ ἔνυλον τοῦ
καθέκαστα· καὶ αὐτὸ τὸ κατ' ἐπιφάνειαν· ἔτι δὲ φαμὲν
ὡς αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα λαμβάνομεν τοῦτον ὃν ὁ θεὸς
λόγος ἑαυτῷ ὑπεστήσατο· τοῦτο λατρεύειν λεγομένη·
ἀλλὰ φαμὲν ὡς ἐκείνων τούτου· ἀλλ' οὐ τὸ τὸ πρω-
τότυπον· θεοϋπόστατος γὰρ χαρακτήρ ἐστί τε καὶ
λέγεται, οὐχ ὁ ἐν ὑποκειμένῳ χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ
χαλκῷ ἢ χρώμασι χαραττόμενος κατὰ τὸ σχῆμα· ἀλλ' οὐδὲ ὁ
τὴν ὑπόστασιν ἢ μορφὴν ἢ τῇ διαφόρῳ ποιότητι· ἀλλ' ὁ τε

ἔχει ἐν τῇ τῇ ὑποστάσει καὶ αὐτῇ σωματικῶς ἔχων ἀδιαιρέτως
καὶ ἀσυγχύτως· τὸ μὲν τῇ ὑποστάσει· τὸ δὲ ταῖς φυ-
σεσιν· ὅθεν ἐκεῖνο φασὶ τὸν ἀναφερομένην δείκνυσθαι
πως πρός τι πρὸς τὸ πρωτότυπον· ἡ γὰρ εἰκὼν, πρωτο-
τύπου ὁμοίωμα· καὶ τί ἐστι τὸ τοῦ χαρακτῆρος
ἐκείνου πρωτότυπον· λέγω δὴ αὐτοί· εἰ δὲ πά-
λιν φασὶν ὡς οὐχὶ διὰ ὑποστάσεως ἡ εἰκών ἐστι καὶ τὸ
πρωτότυπον· καὶ διὰ τοῦ τὸ ὁ γράφων τὴν εἰκόνα
ἐκείνου γράφει αὐτὸν τὸν εἰκονιζόμενον, θαυμάζω
εἰ μὴ ὅσοι παραλόγως ἐκλαμβάνουσιν τὸ παρὰ τῶν
θείων πατέρων λεγόμενον· ὡς οὐχὶ διὰ ὑποστάσεως εἰ-
κών τε καὶ πρωτότυπον· εἰ γὰρ οὐ τεσσαρο...
μίαν ἔχουσιν ὑπόστασιν ἀμφότερα ταῦτα· ὡς τὸν γρα-
φέα ἢ ἀνδριαντοποιὸν ἐκεῖνο αὐτὸ ποιεῖν ὅπερ
τὸ πρωτότυπον, ἔσονται ποιηταὶ οἱ τεχνῖται
ἐκείνων αὐτῶν τῶν πραγμάτων ὧν γράφουσιν ἢ
ἄλλως ἐν τοῖς ἔργοις μιμοῦνται· ἐν οἷς τῶν ὄντων
τεχνητόν· καὶ τὸ θεῖον θεὸν καὶ τὸ ἄφθαρτον θεὸν προσ-
λήψεται· ὁμώνυμον δὲ ἀλλὰ ἀκέραιον· καὶ τὸ τυχὸν
τι παθητὸν καὶ φθαρτόν· Καὶ πῶς οὐ λέγομεν μᾶλ-
λον οἱ τεχνῖται θεοὺς ἢ μὲν ἐργαζόμενοι· ὅπερ τί
ἂν εἴη καταγελαστότερον· ἀλλ' εἴρηται μὲν ἄλλην μὲν ἑτέ-
ραν τοῦ πρωτοτύπου ὑπόστασιν καὶ τῆς εἰκόνος
ἑτέραν· διότι μὴ ἐστὶν ὑπόστασις ἡ γραφή· ἀλλ' ὑ-
ποστάσεως μίμημα· τῆς ἐκείνης μιμουμένην
θέαν καὶ ἐμφάνειαν· ὥς τε ὑπόστασις ἐστι, τὸ ἐν
εἰκόνι γινόμενον· πρᾶγμα ὂν καθ' ἑαυτὸ ὑφεστώς·
τοῦ τὸ δὲ μὴ ὂν ὑπόστασις καθ' ἑαυτό, πῶς δείξει πλὴν
ἢ ὡς μὲν ἀλλ' ἐπὶ τὴν τοῦ πρωτοτύπου ὑπόστασιν·

οὐ γὰρ οὕτως μία ἡ ὑπόστασις ὡς ὑφεστάναι μετὰ
τῶν ἰδιωμάτων καὶ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ προσώπου ἐν
τῇ εἰκόνι· ἀλλ' ὡς ἐκείνου ὄντος ὑποστάσεως· τοῦτ
δὲ μὴ ὑφισταμένου καθ' ἑαυτό, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ φυσικῶς ἐκ-
μιμουμένου ἢ ἐκείνου τοῦ ὑφισταμένου· ὅλως τὰ γὰρ
καὶ ἀριθμοὶ ἐν μονάσι, γὰρ οἷς ἐστιν ἐν ὑποστάσει· καθ' ἑ-
αυτὰ δὲ οὐχ ὑφίστανται· ἀλλ' ἀεὶ ἐν ἑτέροις· οὐ τῇ εἰκόνι λατρευό-
μενη· ἀλλ' ἐν τῇ εἰκόνι τὸν θεάνθρωπον λόγον· καὶ δὲ
λεγόμενα· ὡς δι' ἐκείνων τῶν φύσεων· ἀλλὰ τὴν μίαν τοῦ
Χριστοῦ ... ὑπόστασιν· ἢ τῇ θεότητι λατρεύεσθαι
ἐν τῇ εἰκόνι· ἢ τῇ ἀνθρωπότητι· ἢ ἀμφοτέραις·
ἀλλ' ἡ μὲν θεότης οὐκ εἰκονιστόν· πῶς οὖν ἐν τῇ
εἰκόνι τὸ ἀνεικόνιστον λατρεύεσθαι λέγοιτο· καὶ καθ' ἑ-
αυτὸ μόνον, καὶ σὺν ἑτέρῳ τινί· ἡ δὲ τῇ ἀνθρωπό-
τητι, καθ' ἑαυτὴν μὲν αὐτὴ εἰκονιστή· οὐ μὴν δὲ καὶ
καθ' ἑαυτὴν λατρευτή· ὥσπερ οὐδὲ καθ' ἣ εἰκονιστὴ λατρευτή·
καὶ συλλογίσαιτο δ' ἄν τις οὕτως· ὁ Χριστὸς καθὸ Θεὸς λα-
τρευτός ἐστιν· ὁ Χριστὸς καθὸ Θεός, εἰκονιστὸς οὐκ ἔστιν· ὁ εἰ-
κονιστὸς ἄρα καθὸ εἰκονιστός, λατρευτὸς οὐκ ἔστιν·
ὥσπερ καὶ τοῦ διὰ τοῦ προσώπου ἐνδέχεται· καὶ εἰκόνι λέγειν
λατρείαν χειροποίητον, καὶ ἐν εἰκόνι τοιαύτη· ἄλλως τε
καὶ τὸ καινοφωνίας ἁπάντων λεγόμενα τοῖς θείοις
πατράσι· καὶ πρὸς τὰ διαρρήδην λεγόμενα πα-
ρ' αὐτῶν ἐνίστασθαι ἐπιχειροῦντας, πῶς οὐκ ἐσχά-
της ἀτοπίας ἐστί· δῆλον γὰρ τὴν ἁγίαν εἰκόνα Χριστοῦ τιμᾶν
τε καὶ προσκυνεῖν· καὶ τὴν τῆς παναχράντου
μητρὸς αὐτοῦ· καὶ τὰς τῶν ἁγίων εὐαρεστησάντων αὐτῷ·
τὴν τιμὴν δι' αὐτῶν τοῖς πρωτοτύποις διανέ-
μοντας, καὶ παρελάβομεν καὶ δεδιδάγμεθα· ὅτι

κὴν δὲ ἡμᾶς οἱ πατέρες· ἀλλ' οὐ λατρευτικήν· μὴ ἐδίδα-
ξαν τὴν τιμὴν ταῖς ἁγίαις εἰκόσι προσφέρειν· ὅ-
τι ἡ τῆς προσκυνήσεως· ὡς ἔχουσιν ἀχράντοις πρό-
τα οἰκεῖα πρωτότυπα· καὶ αὕτη γὰρ πανταχοῦ
ἡ παράδοσις τοῖς θεοφόροις ἐκείνοις διὰ
κεκήρυκται· λατρείαν δὲ ἁγίαις ἢ ἐν ἁγίοις, οὐδαμῶς
οὐδαμῶς παραδιδόντες εὑρίσκονται· μάλλο-
γε μὴν καὶ ἀναιροῦντες καὶ ὡς ἀσεβὲς γνώμαις
ἔτι, τὸ σοῦ τὸ δοξαζόμενον ἢ λεγόμενον, καὶ
τοῦτο φάμενοι· εὐκαίρως παραπεθειμένων
ἐπ' αὐτῆς λέξεως τῶν πατρικῶν χρήσεων· ἰστέον μὲν
γὰρ καὶ ἄλλα ἁγίαις γραφαῖς ἀλλ' ὅμοιος καθ' ἑαυτὸ τὸ πρό-
σωπον κατασπάζομεν· ἀλλ' ἐκεῖνα ταῦτα τοῖς σω-
ζεσι· πειστέον δὲ ἢ ἂν καὶ τὰ ὑποτεθειμένα περὶ
τούτοις τοῖς γράμμασιν :—

Ἐπὶ Στεφάνου εὐθυχ... καὶ πρὸ τούτων· τῆς ἐπὶ ... βασιλικ...
στηλιτευομένην τὴν τῶν ἀθέων φωνὴν διὰ...
ἀσέβειαν ἤτουν τὴν ἐσχάτην καὶ μεγάλην τοῦ ἀντι-
χρίστου· τὴν νῦν κρατοῦσαν εἰς πᾶσαν τὴν τῶν
χριστιανῶν ἐπικράτειαν· θανοῦσαν δὲ τοῦ ...
διὰ τὸ τὸν χριστιανισμὸν ὑποκεῖσθαι :·
Οὗτοι εἰσὶν οἱ λεγόμενοι ... οἱ ... λέγ-
ονται καὶ μασσαλιανοὶ τῇ σύρων φωνῇ· οἱ τῇ
τῇ ἑλληνικῇ διαλέκτῳ, ἑρμηνεύεται εὐχῖται·
ἀναθεματίζουσι τούτους καὶ καταθεμα :—

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί χριστιανοί· οἱ ἁγίαν ὁμοούσιον
καὶ ἀδιαίρετον ἁγίαν τριάδα ...
... καὶ ... ὑμνουμένην τε καὶ δοξαζομένην

ἀπὸ μοναχοῦ ἀρχηίου τῆς προ-εσ...